

procedury higienicznego lub chirurgicznego mycia rąk, jej braku lub niekompletności. Inne nieprawidłowości dotyczyły: nieprzestrzegania terminów ważności preparatów do dezynfekcji rąk, uszkodzonych lub źle oznakowanych pojemników ze środkiem dezynfekcyjnym oraz niewłaściwych warunków przechowywania preparatów antyseptycznych.

IV.4.1.3. Sterylizacja w placówkach leczenia ambulatoryjnego

W 2014 roku system sterylizacji nie uległ zasadniczym zmianom w porównaniu z rokiem 2013. Zwiększył się odsetek placówek leczenia ambulatoryjnego stosujących wyłącznie sprzęt jednorazowego użytku (2323 placówek - 73,7% skontrolowanych). Ponadto, duża część placówek posiadała stanowiska sterylizacji gabinetowej lub punktu sterylizacji (1264 placówki - 40,1% skontrolowanych) znajdujące się najczęściej w gabinetach lekarskich, zabiegowych lub w innych przystosowanych do tego pomieszczeniach, usytuowanych w ramach jednego budynku. Liczba obiektów posiadających własną centralną lub lokalną sterylizatornię lub korzystających z ich usług w innych placówkach (posiadających certyfikat ISO lub GMP) uległa wzrostowi i stanowiła 17,3% ogółu skontrolowanych placówek. Ponadto, niektóre placówki korzystały równocześnie z więcej niż jednego rozwiązania w zakresie sterylizacji.

Zestawienie eksploatowanych urządzeń sterylizacyjnych w placówkach leczenia ambulatoryjnego przedstawia tabela 5.

Tab. 5. Liczba eksploatowanych urządzeń sterylizujących w placówkach leczenia ambulatoryjnego w latach 2010 - 2014

	Autoklawy	Sterylizatory na suche gorące powietrze	Sterylizatory na tlenek etylenu	Sterylizatory inne np. Steris
2010	1707	0	1	3
2011	1694	0	1	2
2012	1674	0	1	1
2013	1426	0	2	2
2014	1497	0	2	0

Podczas przeprowadzonych kontroli, nieprawidłowości w zakresie sterylizacji stwierdzono w 74 placówkach (2,3% skontrolowanych). Do najczęstszych nieprawidłowości należały:

- w zakresie przygotowanie sprzętu i materiału do sterylizacji: brak zachowania prawidłowego ciągu technologicznego zapewniającego jednokierunkowy ruch postępowy oraz stosowanie niewłaściwych systemów opakowań,
- nieprawidłowe przechowywanie sprzętu medycznego i materiału po sterylizacji (przechowywanie bez zabezpieczenia, uszkodzone opakowania sprzętu sterylnego, przechowywanie w przepełnionych szufladach, brak rozdziału sprzętu sterylnego od niesterylnego),

- przekroczone terminy ważności wysterylizowanego sprzętu i materiału lub brak daty sterylizacji na pakietach,
- niekompletne lub opracowane niezgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, dostępnymi standardami i wytycznymi procedury dotyczące sterylizacji materiałów, narzędzi i sprzętu wielokrotnego użycia,
- nieprawidłowe stosowanie wskaźników biologicznych i chemicznych, dotyczące ich liczby oraz częstotliwości stosowania,
- w zakresie dokumentowania procesów sterylizacji: brak prowadzenia zapisów procesu lub ich nieprawidłowe prowadzenie.

IV.4.1.4. System zapobiegania i zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych w placówkach lecznictwa ambulatoryjnego

W zakresie zapobiegania i zwalczania zakażeń i chorób zakaźnych nieprawidłowości stwierdzono w 105 placówkach lecznictwa ambulatoryjnego, co stanowi 3,3% wszystkich skontrolowanych obiektów. Najczęściej nieprawidłowości te dotyczyły braku dokumentu regulującego kwestie kontroli wewnętrznej, faktu, iż nie jest ona przeprowadzana zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a jej wyniki potwierdzane stosowną dokumentacją. Ponadto w 22 placówkach odnotowano nieprawidłowości w zakresie procedury zapobiegania zakażeniom i chorobom zakaźnym.

W większości skontrolowanych obiektów nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie stosowania środków ochrony indywidualnej i zbiorowej. Placówki lecznictwa ambulatoryjnego wyposażone były w dostosowaną do rodzaju świadczonych usług oraz odpowiednią do występującego zagrożenia ilość i rodzaj środków ochrony personelu.

Podsumowanie

1. Zmalała liczba negatywnie ocenionych podmiotów wykonujących działalność leczniczą (ze 162 w 2013 r. do 100 w 2014 r.). Zmniejszył się odsetek szpitali z 43,3% w 2013 r. do 38,3% w 2014 r. oraz placówek lecznictwa ambulatoryjnego z 3,7% w 2013 r. do 2% w 2014 r. ze stwierdzonym złym stanem sanitarno-technicznym.
2. W około 50% skontrolowanych szpitali prowadzone były prace budowlane, remontowe i modernizacyjne dostosowujące pomieszczenia i urządzenia do wymagań określonych w obowiązujących przepisach prawa.
3. Nieprawidłowości i uchybienia związane z nieprzebraniem reżimu przeciwepidemicznego stwierdzono w 57 szpitalach (71,3% skontrolowanych) oraz w 228 (7,2%) placówkach lecznictwa ambulatoryjnego.

4. Nie zmieniła się (w stosunku do roku 2013) liczba szpitali (31) posiadających w swoich strukturach centralne sterylizatornie.
5. Zmniejszył się odsetek szpitali w których stwierdzono nieprawidłowości w zakresie dezynfekcji (z 37,1% w 2013 r. do 32,5% w 2014 r.), natomiast zwiększył się odsetek placówek z nieprawidłowościami w zakresie sterylizacji (z 21,4% w 2013 r. do 28,8% w 2014 r.).
6. W placówkach lecznictwa ambulatoryjnego najwięcej nieprawidłowości w obszarze nadzoru epidemiologicznego stwierdzono w zakresie antyseptyki rąk (nieprawidłowe wyposażenie stanowisk do higieny rąk), opracowania i stosowania procedur kontroli wewnętrznej oraz przeprowadzania jej zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a także w zakresie sterylizacji (brak zachowania prawidłowego ciągu technologicznego zapewniającego jednokierunkowy ruch postępowy, nieprawidłowe przechowywanie sprzętu medycznego i materiału po sterylizacji).
7. Zwiększyła się liczba obiektów lecznictwa ambulatoryjnego, w których zostały stwierdzone nieprawidłowości w zakresie postępowania z odpadami medycznymi (z 86 w 2013 r. do 118 w 2014 r.)
8. Obserwowany na przestrzeni lat wzrost liczby szpitali, które przekazują żywność pacjentów firmom zewnętrznym spowodowany jest w dużej mierze brakiem środków na dostosowanie bloków żywieniowych zlokalizowanych w szpitalach do obowiązujących wymagań.
9. Zagwarantowanie bezpieczeństwa i wysokiej jakości zdrowotnej posiłków w żywieniu zbiorowym jest możliwe jedynie przy wdrożeniu tzw. systemów zapewniania bezpieczeństwa żywności (GHP/GMP oraz zasad HACCP).
10. Nieprawidłowości stwierdzone w kontrolowanych jadłospisach wynikały bardzo często z ograniczonych możliwości finansowych szpitali tj. niskiej stawki żywieniowej.
11. Stan sanitarno-techniczny bloków żywienia i kuchenek niemowlęcych w szpitalach był zadowalający (pomieszczenia prawidłowe, wykorzystywane zgodnie z przeznaczeniem, wyposażone w odpowiedni sprzęt produkcyjny).

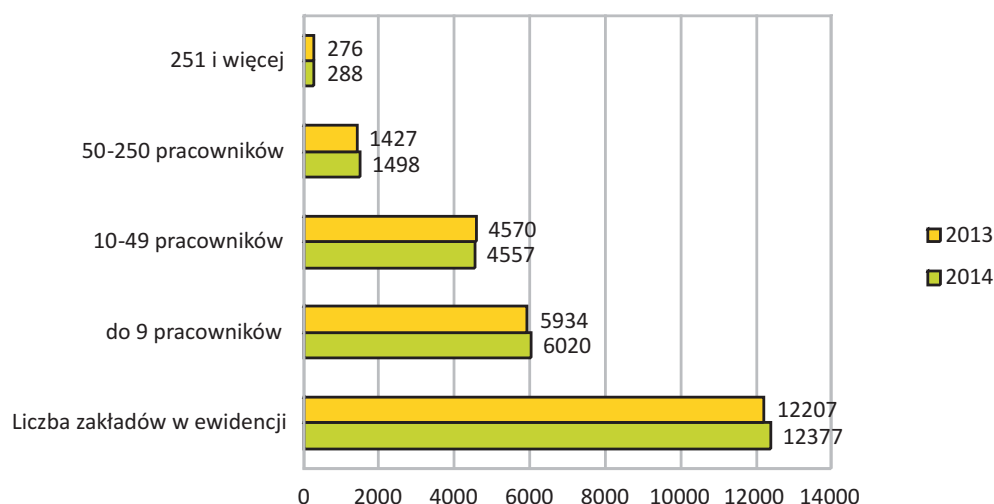

V. WARUNKI SANITARNO-HIGIENICZNE ŚRODOWISKA PRACY

V.1. Działalność kontrolna w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego

W ewidencji pionu higieny pracy stacji sanitarno-epidemiologicznych woj. wielkopolskiego w 2014 roku znajdowało się 12377 zakładów, w których zatrudnionych było 439378 pracowników (o 170 więcej niż w 2013 r.). Największą liczbę stanowiły zakłady małe, zatrudniające do 50 pracowników stanowiące 85% wszystkich zewidencjonowanych obiektów. Duże przedsiębiorstwa, zatrudniające powyżej 251 pracowników, stanowiły 2% ogółu. (Rys. 1).

Rys. 1. Struktura zatrudnienia w nadzorowanych zakładach pracy w latach 2013-2014

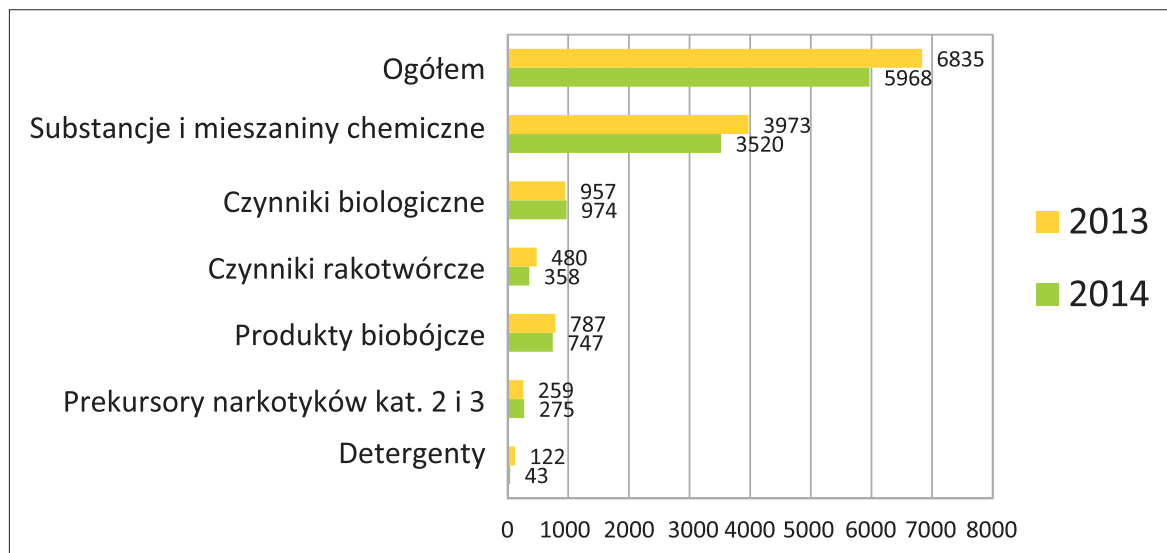
V.1.1. Kontrole w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego

Przeprowadzono 5968 kontrole sanitarnych w 4648 zakładach, w których zatrudnionych było łącznie 237718 pracowników. Nadzorem sanitarnym objęto 38% zewidencjonowanych obiektów (2013 r. 42%). Zgodnie z wytycznymi Głównego Inspektora Sanitarnego przeprowadzono szczegółowe kontrole warunków pracy oraz narażenia zawodowego pracowników zatrudnionych w zakładach przemysłu drzewnego i produkujących artykuły spożywcze oraz zasad bezpieczeństwa i higieny pracy podczas prac związanych z usuwaniem bądź zabezpieczeniem wyrobów zawierających azbest. W trakcie kontroli zwracano uwagę na przestrzeganie przez pracodawców przepisów określających wymagania higieniczne i zdrowotne w zakładach pracy, stan sanitarny pomieszczeń pracy oraz zaplecze higieniczno-sanitarne, wykonywanie badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia

w środowisku pracy, przeprowadzenie profilaktycznych badań lekarskich, a także wyposażenie pracowników w środki ochrony indywidualnej.

Podobnie jak w roku 2013, najwięcej kontroli przeprowadzono w zakresie stosowania i wprowadzania do obrotu substancji chemicznych i ich mieszanin (Rys. 2).

Rys. 2. Kontrole w ramach bieżącego nadzoru sanitarnego w latach 2013-2014

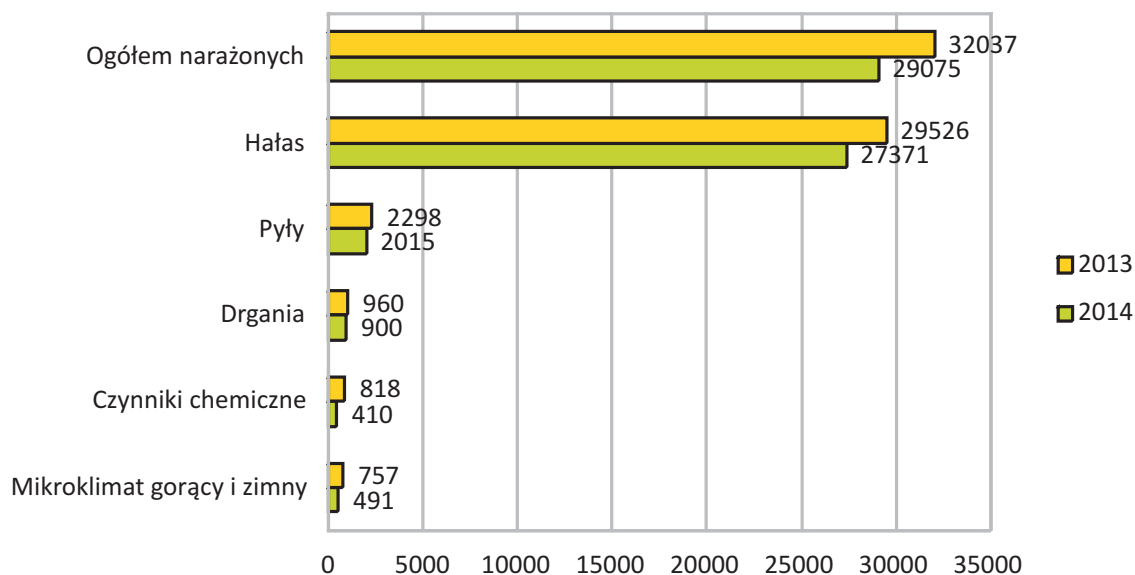

V.1.2. Narażenie na czynniki szkodliwe dla zdrowia

W 1720 zakładach będących w ewidencji pionu higieny pracy stwierdzono przekroczenia najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) i natężeń (NDN) czynników szkodliwych dla zdrowia. Najwięcej odnotowano w powiecie poznańskim (238), kępińskim (161), ostrowskim (81), pilskim (80) i leszczyńskim (87). W porównaniu z 2013 r. odnotowano 2% spadek liczby zakładów, w których stwierdzono przekroczenia normatywów higienicznych.

Ogółem, w warunkach przekroczenia normatywów higienicznych pracowało 29075 osób (w 2013 r. 32037), głównie w zakładach przemysłu drzewnego, meblarskiego, spożywczego, gumowego, samochodowego i metalowego. Podobnie jak w roku 2013, najwięcej pracowników narażonych było na ponadnormatywny hałas (98% ogółu narażonych) i pyły przemysłowe (7%). Wielu pracowników ekspozowanych było na oddziaływanie kilku czynników szkodliwych jednocześnie (Rys. 3).

Rys. 3. Liczba osób pracujących w przekroczeniach najwyższych dopuszczalnych stężeń (NDS) i natężeń (NDN) czynników szkodliwych dla zdrowia w latach 2013-2014

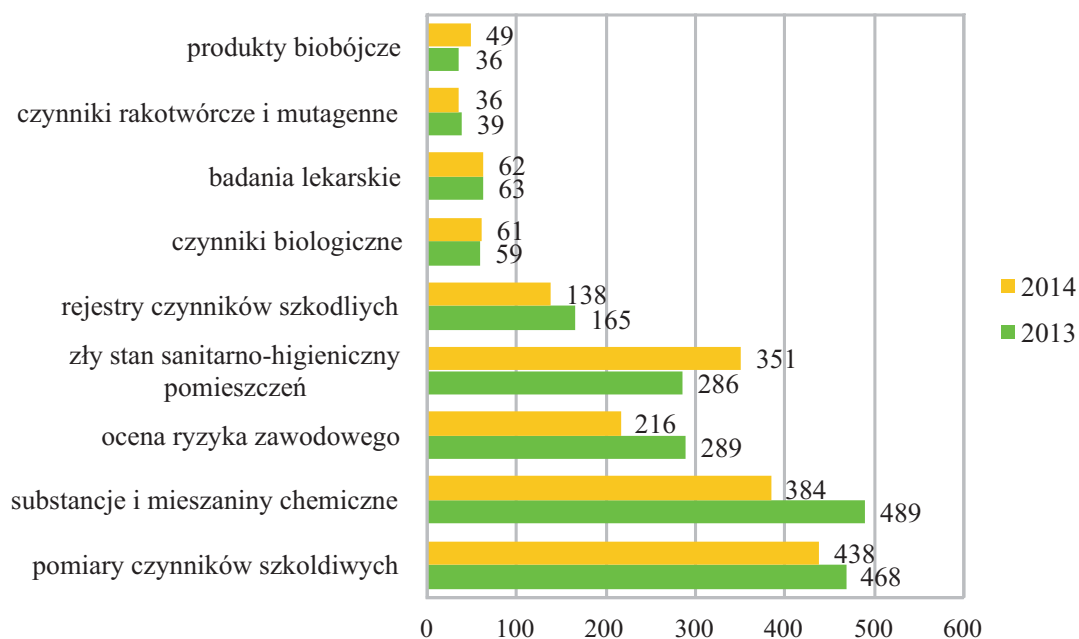

W 2014 roku wydano 30 decyzji administracyjnych nakazujących obniżenie poziomu czynników szkodliwych dla zdrowia na stanowiskach pracy oraz wprowadzenie programów działań organizacyjno-technicznych zmierzających do obniżenia nadmiernego poziomu hałasu i drgań mechanicznych. Pracodawcy podejmowali różnego rodzaju działania techniczne oraz organizacyjne w celu ograniczenia narażenia pracowników np. wprowadzali automatyzację i hermetyzację procesów produkcyjnych, instalowali nowe systemy ochron zbiorowych (tj. wentylacje miejscowe lub odciągi). W przypadkach, gdy uniknięcie lub wyeliminowanie narażenia było niemożliwe za pomocą środków technicznych i organizacyjnych, zobowiązywano pracodawców do przeprowadzania regularnych pomiarów środowiska pracy oraz zapewnienia pracownikom atestowanych i odpowiednio dobranych środków ochrony indywidualnej.

V.1.3. Postępowanie administracyjne

Podobnie jak w roku 2013, najczęściej nieprawidłowości stwierdzono w zakresie pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia (w 438 zakładach), wprowadzania do obrotu oraz stosowania substancji i mieszanin chemicznych (384), złego stanu sanitarno-higienicznego pomieszczeń (351) oraz oceny ryzyka zawodowego (216) (Rys. 4).

Rys. 4. Najistotniejsze uchybienia stwierdzone w skontrolowanych obiektach w latach 2013-2014

Znaczną część stwierdzonych w trakcie kontroli uchybień przedsiębiorcy likwidowali w trakcie kontroli lub bezpośrednio po wszczęciu postępowania administracyjnego.

Wydano 725 decyzji administracyjnych (w 2013 r. 724) zawierających 1599 nakazów (w 2013 r. 1915). Wśród nich było 460 decyzji dotyczących poprawy warunków pracy. W 2014 roku nie wydano decyzji unieruchamiających stanowiska pracy lub zakład. Podobnie jak w roku 2013, najwięcej nakazów dotyczyło przeprowadzenia badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia (286), wprowadzania do obrotu i stosowania substancji chemicznych i ich mieszanin (244) oraz sporządzenia lub uzupełnienia oceny ryzyka zawodowego (123). Ponadto wydano 605 decyzji płatniczych.

W związku z niewykonaniem przez pracodawców części nałożonych obowiązków wydano 32 upomnienia, wystawiono 12 tytułów wykonawczych oraz 19 postanowień o nałożeniu grzywny na kwotę 22600 zł. Dodatkowo, w trakcie kontroli nałożono 11 mandatów na łączną sumę 2400 zł.

V.1.4. Nadzór nad czynnikami rakotwórczymi i mutagennymi w środowisku pracy

W ewidencji stacji sanitarno-epidemiologicznych woj. wielkopolskiego znajdowało się 927 zakładów, w których pracownicy mają kontakt z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym w środowisku pracy. Podobnie jak w 2013 r. najliczniejszą grupę stanowiły zakłady zajmujące się produkcją wyrobów z drewna (pył drewna twardego), podmioty lecznicze (promieniowanie jonizujące i tlenek etylenu) oraz zakłady produkujące wyroby metalowe [chromiany (VI) i dichromiany (VI)].

Przeprowadzono 358 kontroli sanitarnych w 325 zakładach (w 2013 r. 480 w 414 obiektach). W skontrolowanych zakładach w kontakcie z czynnikiem rakotwórczym lub mutagennym pracowały 4732 osoby (w tym 1594 kobiety).

Podczas przeprowadzonych kontroli nieprawidłowości stwierdzono w 37 zakładach. Najczęściej występujące uchybienia dotyczyły braku rejestrów prac w kontakcie z substancjami chemicznymi, ich mieszaninami, czynnikami lub procesami technologicznymi o działaniu rakotwórczym lub mutagennym oraz rejestrów pracowników zatrudnionych przy tych pracach. Nie wszyscy pracodawcy przekazali Wielkopolskiemu Państwowemu Wojewódzkiemu Inspektorowi Sanitarnemu coroczną informację o substancjach chemicznych, ich mieszaninach, czynnikach lub procesach technologicznych o działaniu rakotwórczym lub mutagennym. W związku z powyższym, wydano 17 decyzji administracyjnych.

Przeprowadzone kontrole wykazały, iż zakłady stosujące czynniki rakotwórcze czynią starania zmierzające do ich eliminacji. W zakresie minimalizacji narażenia wprowadzono różne formy wentylacji, jak również automatyzację i hermetyzację procesów produkcji. Najczęściej jednak i najpowszechniej stosowano środki ochrony osobistej. Podejmowano również próby eliminacji czynnika rakotwórczego lub mutagennego ze środowiska pracy poprzez zmiany produktów wykorzystywanych w działalności przemysłowej.

V.1.5. Nadzór nad szkodliwymi czynnikami biologicznymi

W ewidencji stacji sanitarno-epidemiologicznych woj. wielkopolskiego znajduje się 2526 zakładów, w których pracownicy są potencjalnie ekspozycyjni na szkodliwe czynniki biologiczne. Do najbardziej narażonych grup zawodowych należą pracownicy zatrudnieni w podmiotach leczniczych, laboratoriach diagnostycznych, rolnictwie, zakładach gospodarki odpadami, oczyszczalniach ścieków i leśnictwie.

Przeprowadzono 974 kontrole sanitarne w 931 obiektach, w których na działanie szkodliwych czynników biologicznych potencjalnie ekspozycyjni było 26883 pracowników, w tym 14113 z 3 grupy zagrożenia (m.in. WZW typu B, WZW typu C). Najczęściej kontrolowane były zakłady produkujące artykuły spożywcze oraz podmioty lecznicze i laboratoria diagnostyczne.

Podczas przeprowadzonych kontroli nieprawidłowości stwierdzono w 72 zakładach. Najczęściej występujące uchybienia dotyczyły braku: oceny ryzyka zawodowego dotyczącego czynników biologicznych, rejestru prac i rejestru pracowników pracujących w narażeniu na czynniki biologiczne z 3 grupy zagrożenia, procedur i instrukcji oraz przeprowadzenia szkoleń pracowników. W związku z powyższym wydano 33 decyzje administracyjne.

Przeprowadzone kontrole wykazały, iż pracodawcy podejmują szereg działań profilaktycznych zmniejszających narażenie pracowników m.in. zapewniają środki ochrony indywidualnej, środki do odkażania skóry, opracowują procedury i instrukcje bezpiecznego postępowania ze szkodliwymi czynnikami biologicznymi. Proponują pracownikom również profilaktyczne szczepienia ochronne (np. przeciw WZW typu B, tężcowi).

Odnotowano spadek liczby pracowników potencjalnie ekspozowanych na działanie szkodliwych czynników biologicznych z 3 grupy zagrożenia, która w 2013 roku wynosiła 24397 osób (spadek o 30%).

V.1.6. Nadzór nad substancjami chemicznymi i ich mieszaninami

W ramach nadzoru nad substancjami i mieszaninami chemicznymi wprowadzanymi do obrotu oraz stosowanymi w działalności zawodowej przeprowadzono 3520 kontrole, co stanowi 59% ogółu wykonanych kontroli. Zwracano uwagę na przestrzeganie przepisów ustawy z dnia 25 lutego 2011 r. o substancjach chemicznych i ich mieszaninach (Dz.U. Nr 63, poz. 322 ze zm.) oraz rozporządzeń wykonawczych do ww. ustawy. Egzekwowano obowiązek posiadania spisu stosowanych i produkowanych substancji i mieszanin chemicznych oraz aktualnych kart charakterystyki, wprowadzania do obrotu prawidłowo oznakowanych produktów, prawidłowego oznakowania magazynów, rurociągów i miejsc przechowywania chemikaliów. Informowano i przypominano również o przestrzeganiu przepisów rozporządzenia (WE) nr 1907/2006 (REACH) oraz rozporządzenia (WE) nr 1272/2008 (CLP).

Podczas monitoringu zakładów zwracano również uwagę na przestrzeganie przepisów ustawy z dnia 21 października 2002 r. o produktach biobójczych (Dz.U. z 2007 r. Nr 39, poz. 252 ze zm.). W ramach nadzoru bieżącego prowadzono kontrole w zakresie wprowadzania do obrotu produktów biobójczych głównie pod kątem zakazu stosowania substancji czynnych, które nie mogą wchodzić w ich skład. W 2014 roku przeprowadzono 782 kontrole u producentów produktów biobójczych oraz dystrybutorów, podczas których wykryto 25 produktów nieprawidłowo wprowadzanych do obrotu.

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami z zakresu substancji i mieszanin chemicznych, produktów biobójczych i prekursorów narkotyków kat. 2 i 3 wydano 254 decyzje administracyjne. Najczęściej stwierdzone nieprawidłowości w zakresie chemikaliów wśród wprowadzających do obrotu to: błędne karty charakterystyki oraz złe oznakowanie na etykietach. Natomiast u stosujących chemikalia stwierdzono brak oraz błędne karty charakterystyki.

W ramach realizowanego w 2014 roku projektu *E-Commerce II* opracowanego pod patronatem sieci CLLEN (Chemical Legislation European Enforcement Network), którego